

KJØBENHAVNS
RAADHUS
BIBLIOTHEK

EX LIBRIS

N° 7.
Aftvunget Svar

til

Velbaarne Herr Etatsraad

J. H. Bårens,

Ridder af Dannebrogen,

i Anledning af hvad han i No. 45 af Kjø-
benhavn's Skilderie har ladet indrykke
under Titel:

Kjøbenhavn's Joder, ligesaa gode Bor-
gere, som de Christne,

bed

Thomas Thaarup,

Ridder af Dannebrogen.

Quid non inter mortalia pectora cogis
Auri sacra fames;

Virgil:

Kjøbenhavn, 1813.

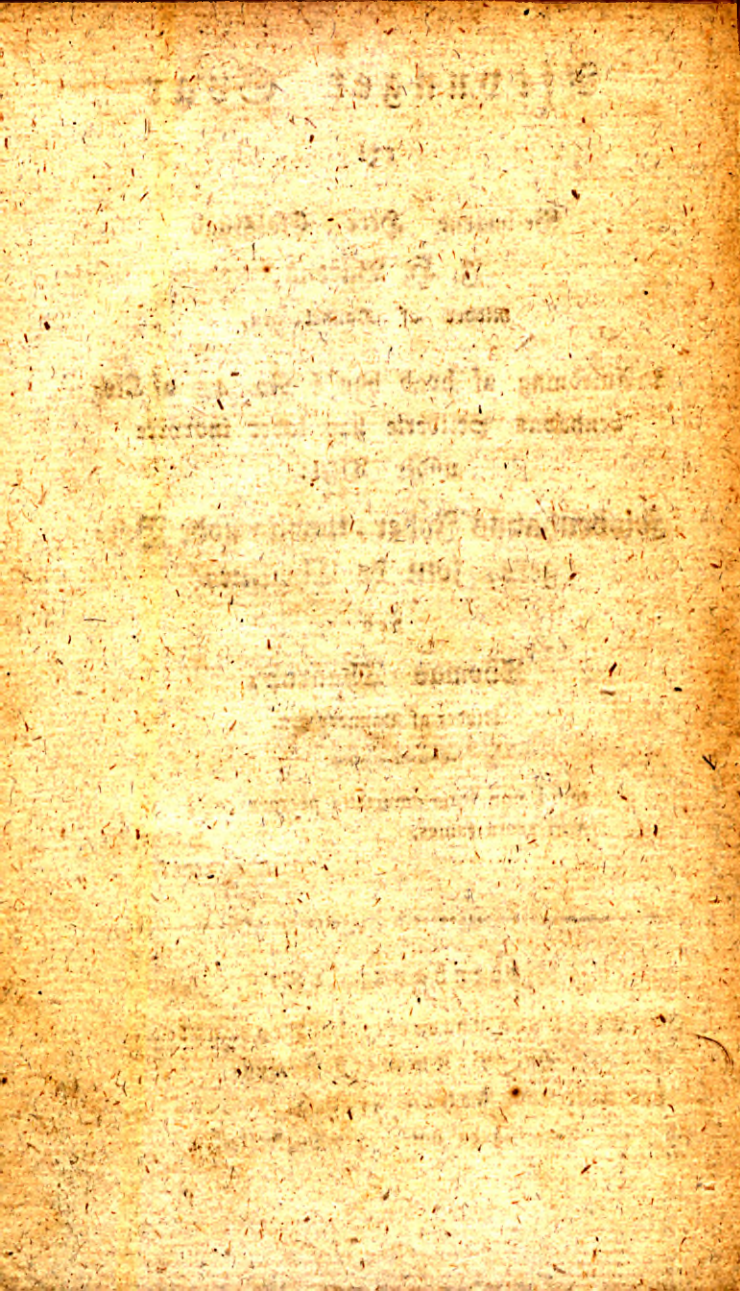
Trykt paa Universitets-Boghandler

Fr. Brummers Forlag,

hos Directeur Johan Frederik Schultz,

Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Forinden jeg griber til nødtvunget Forsvar mod de Beskyldninger, som Herr Etatsraad Bärens har i sit Indrykkede: Kiøbenhavns Løder, ligesaa gode Borgere som de Christne, behaget at gjøre mod mig, maae jeg eengang for alle erklære, at intet uædelt og kalumnios Angreb, ingen lumsk Hentydning, som kunde svække min borgerlige Agtelse, skal kunde bevæge mig til at bruge Udtrykke, der ere den Stats Kultur uværdige, blandt hvis Borgere jeg har den Lykke at kunne regne mig.

Jeg vil ikke undersøge, hvilke Grunde der har bevæget Herr Etatsraaden til, dette saa inurbane Angreb mod mig; men jeg maae tilstaae, at efter de Begreb, som Herr Etatsraadens Stilling i Staten byde mig at have om hans Kultur og Urbanitet, var det mig høist uventet, saavel i Hensyn til Materie, som Form.

Da dette Skrift synes for mig at gjøre Grændselinien imellem de tvende Betingelser i min Forerindring, at svare eller tie, saa nødes jeg til det første, endskjøndt Skriftet er af den Beskaffenhed, at det ikke mangler Grunde, for at billige det sidste.

Hvad Aarsagen end kan være til dette sølsomme Produkt fra Herr Etatsraadens Side, saa vil jeg, saa længe det er mig mueligt, ansee det for et Produkt af Overilelse, lig den, der forledede Herr Etatsraaden til uden mindste Dpfordring at bedømme de Ubildgaardste efterladte Konstværker, en Overilelse, der erhvervede ham et, skjøndt vel ikke et aldeles ubedrageligt Kjændemærke, der efter Sigende, thi jeg har ikke selv seet det, ikke skal have havt den mindste Lighed med det, hvilket vi Digtere kalde Lauream Apollinarem. Hvor ønskeligt især for mig vilde det have været, dersom denne Begivenhed havde tjent Herr Etatsraaden til en gavnlig Advarsel og draget ham til Minde, hvad afgangne Sicur Oldsur formanede Herr Wielgeschrej til, med hvem det synes at Herr Etatsraaden har eet og andet tilfælles: Der Herr libereile sich nicht. Og det saameget mere, som Rygtet virkeligt til Herr Etatsraadens Hæder siger: at han skal have givet umiskjændeligt Beviis paa sin christelige Anger over sin Overilelse.

Da jeg nu saaledes har bestemt den Synspunkt, fra hvilken jeg, saalænge jeg kan, vil betragte det Angreb, som Velbaarne Herr Etatsraad Bærens, Ridder af Dannebrogen, har forøgt paa mine Kundskaber, min borgerlige Agtelse

og min Moralitet, saa synes det mig nu passeligt at skride til Gjendrivelse.

Den første Overielse er selve Titulen paa Herr Etatsraadens foreløbige Demonstration af Beviset: Jøderne i Kjøbenhavn ligesaa gode Borgere, som de Christne.

Pettelig kunde man forledes til at troe, at Herr Etatsraaden søgte at bevise: at Jøderne i Kjøbenhavn vare ligesaa gode Borgere som de christne Jøder, thi Herr Etatsraaden er vel ikke nvidende om, at dette er Bencævnelsen paa de christne Uagerkarle; men hvo vilde nægte ham det? ja jeg vilde endog, uden at gjøre mindste Forbring paa Liberalitæt, lægge dette til, at de vare bedre Borgere, end de, der som Christne dreveden Dønt, hvorfor Jøderne beskylbes. Thi naar en Christen driver Uager og Snyderie, da forsyn-der han sig groveligere mod den christne Moral, end Jøden mod sin Religiositæt, der efter sine Rabbiners Udsagn ikke begaaer nogen Synd ved at be- drage Gojim, dem han ikke anseer for sin Næste. Desforuden svække Rabbinerne de christne Love ved at betage dem en vigtig Deel af deres Virkning, nemlig Skammen af Forbrydelsen, da efter deres Formeening ingen Skam eller Ære, der vederfares Jøden uden for hans Religions Samfund, for- andrer Begrebet om hans Moralitæt, som Jøde

betragtet, og dette er rimeligviis Grunden til, at disse ellers saare ilfsintede Mennesker med saamegen Taalmod bære den Haan, som uopdragne Christne, forskyldt eller uforskyldt beegne dem med. Men med dette Beviis vare Herr Etatsraadens Israelitiske Principaler saare lidet tjente; thi det bevise hverken mere eller mindre for de Kjøbenhavnske Jøders Moralitet, end om man vilde sige: at Jøde-Tyve vare ligesaa gode og behændige, som Christne-Tyve, thi uden at opstige til Professionens Velde hos Nationen, paastaar en tydsk Skribent, at af de Tyverier og Tyvshælerier, som begaaes i Tydskland, næsten de halve bedrives af Jøder, hvilket han ex Actis trøster sig til at bevise, og da Jøderne vel neppe udgjøre en tolvte Deel af den Tydske Nation, saa er Beviset for deres Færdighed indlysende, især hvad de tydske Jøder angaaer, forudsat, at bemeldte Skribent kan føre det.

Men da dette nu ikke kan være Herr Etatsraadens Meening, saa maa jeg antage: at Herr Etatsraaden vil bevise: at Jøderne i Kjøbenhavn ere ligesaa gode Borgere som dens christne Borgere.

Det er da denne Sætning som skal bevises; men hertil hører for det Første, at Undtagelsen fra den Regel, som skal resultere af dette Beviis, maae være saa ringe, at den ikke svækker Reglens Al-

mindelighed, paa det den kan antages som Norm for Bedømmelsen af Tøder, som Borgere betragtede, item at Statens Sikkerhed og Moralitet ligesgodt vedligeholdes og fremmes, hvad enten dens Borgere ere omskaarne eller døbte. Men kan nu dette bevises, og det har man vel Ret til at fortre af Herr Etatsraaden, saa troer jeg, at det vilde være smukt gjort af Herr Etatsraaden, hvis han til Tegn paa sin Hengivenhed og skyldige Erkjendtlighed mod sine Israelitiske Principaler, lod sig indvie til en ægte Ben-Israel ved Judaismens sædvanlige Ritus.

Herr Etatsraaden behager nu at gjøre Publikum bekjendt med, hvorledes han, som Embedsmand i nogle og tyve Aar i forskjellige Virkekredse har kunnet samle nogle Erfaringer i denne Sag, hvilke Mange savne, men som dog ere høist nødvendige, for rigtigt at kunne dømme i den. Disse Erfaringer vare ikke i Strid med hans ovenmeldte ældre Troe. Heraf seer man, at Etatsraaden har begyndt tidlig paa at erhverve sig de nødvendige Kundskaber til eengang at staae frem som Israels Sagfører, og at disse have forstaaet at vælge deres Mand, for formodentlig at rette sig efter Luthers Ordsprog: *urit mature, quod vult urtica heri*; hvilket Salig Biskop Peder Plade saaledes har oversat: Det skal tidlig krøges, hvad

god Krog skal vorde. Fandt nu Herr Etatsraaden vel mange Tøder, som ikke vare det han ønskede, nemlig ikke gode Borgere, saa kunde han dog ikke bestemt angive Grunden dertil at være fiendt Sindelag mod de Christne; foranlediget ved religiøs Overbevisning, men allene den, at de vare Kjøbmænd, som det i Almindelighed koster Dørvindelse at være Patrioter, naar Naturen ikke haver givet dem et udmærket godt Hjerte, og Dydragelsen og andre ydere Omstændigheder have befæstet en medfødt Taktfølelse for hvad der er Ret og Uret.

Jeg maac tilstaae: at Slutningen af ovenstaaende Periode falder mig vanskelig at fatte; saasom jeg ikke har Salig Rabbi Ukkivas hermeneutiske Gaver; saameget som jeg kan fatte, vil jeg undersøge.

Herr Etatsraaden vil paastaae: at den Immoralitet, som han har fundet hos mange Tøder, har sin Grund i at de vare Kjøbmænd. Det maac være en slem Land den Kjøbmands Land, jeg frygter, at han og Kammerater ere de, der eensgang tjente i den Region af hans infernale Majestæts Tropper, der indquarteredes i Bergasenernes Sviin, og nu sendes atter ud, for at paatage sig andre Skikkelser og at nedbryde Moralitet, eller hindre dens Fremme; man veed, at Perso-

nerne ikke mangle Mimik; skulde det nu hælde sig, at een og anden feilede i Rollen, saa maae man antage et genus diabolico-foemininum, thi Skis- desløshed kan det ikke være efter det gamle Ord- sprog: Dævelen sover ikke, men det maae være, af samme physiske Aarsag, som den Herr Stats- raaden, med sin sædvanlige Skarpsindighed i sin Afhandling om den Schühiske Mimik har opdaget, naar Skuespillerinderne komre i Udførelsen af de- res Roller.

Men nu ere de fleste af den jødiske Nation handlende. — Her har Statsraaden atter over- ileet sig.

Dog Sagen fortjener en alvorlig Undersø- gelse. De har sagt, Herr Statsraad! at De ikke bestemt kunde angive: om Grunden til, at mange Jøder ikke vare det, hvad De ønskede dem at være, laae i et fiendt Skindlag mod de Christne, for- anlediget af religiøs Overbeviisning. De tilstaaer altsaa Mueligheden af dette Skindlags Tilværelse, og kan ikke bestemt nægte dets Virkning. Først maae jeg give mig den Frihed at forespørge mig hos Herr Statsraaden, om jeg fejler ved at an- tage: at Overbeviisning er Resultatet af Grunde, som man ikke kan modsige, og hvad er da det for en Overbeviisning i Følge hvilken Jøderne ere be- rettigede til at hade de Christne? og dernæst hvad

er da christelig Religion og christen Stat? mon da ikke begge Grundvold er Immoralitet?

Statsraaden paastaar derimod, at Grunden til de Jøders Immoralitet, med hvilke han havde Aarsag at være misfornøiet, eene laae deri: at de vare Kjøbmænd, som det i Almindelighed koster Dørvindelse at være Patrioter.

Det er mig saare vanskeligt at fatte: hvorledes Herr Statsraaden bestemt kan sige (thi dette tilkjendegiver han ved Ordet allene) at de omtalte Jøder vare mindre moralske fordi de vare Kjøbmænd. Hvoraf veed han, at den omtalte religiøse Dørbefvisning ikke har været, om ikke den egentlige Aarsag, saa dog en saare medvirkende hertil, og kan da Kjøbmands-Aanden allene ansees som Aarsagen til denne Virkning, eller og skal den stedmoderlige Natur have Skyld, der efter Herr Statsraadens Undtagelse at dømme, ikke havde givet dem et udmærket godt Hjerte, og Opdragelsen og ydre Omstændigheder altsaa ikke havde kunnet befæste en medfødt Takt-Følelse for hvad der er Ret eller Uret. Om den jødiske Nations Opdragelse i Kjøbenhavn kan jeg intet tale: da jeg ikke kjænder den; men har den hidindtil grundet sig paa de religiøse Principier, som jeg ved Oversættelser af Jødernes politiske og moralske Skrifter, forudsat at disse Oversættelser ere

troe, har erfaret, saa tør jeg ikke kalde den moralsk. Og seer man hen til, hvor fza i Forhold til Nationens Størrelse, der have udmærket sig ved Kunster og Videnskaber, saa leder sig intet Fordeelagtigt slutte om Nationens Kultur.

Herr Etatsraaden har antaget den Sætning: at Kjøbmands-Standen er mindre moralsk end andre Stænder, det er mindre skillet til den højeste Grad af Moralitet, Patriotisme. For det første er det baade en Grovhed og tillige en ubevist og ubevislig Fornærmelse mod en Stand, der tæller saamange kultiverede og for Retskaffenhed erkjendte Mænd i deres Samfund, der have givet de meest utvetydige Beviis paa den rene Patriotisme, hvorom Herr Etatsraaden ikke kan uden ignorantia malitiosa være uvidende. For det andet, hvad er et af Naturen udmærket godt Hjerte, og hvad som Modsatning et af Naturen udmærket ondt Hjerte. Beskyldninger af Partisthed mod Forsynet, eller rettere Galimathias.

Mennesker kunne formedelst naturlig Organisation besidde een eller anden Temperaments-Dyd; men endskjøndt en saadan kommer Samfundet tilgode, kan den dog ikke tilregnes sin Ejere som noget Værd, det staaer jo ikke i hans Magt at være anderledes. Herredømme over sine Videnskaber er Dyd, er Moralitet.

Men nu ere de fleste Kjøbenhavnske Jøders Erhverv Handelen, thi den saare ringe Deel af denne Nation, som bidrager til at fremme den produktive Industrie, er saa ubetydelig, at den paa ingen Maade kan komme i Betragtning. Ingen Handelsgreen er ubenyttet af dem fra Grosfereren af til Kræmmeren, fra denne til Pjaltehandleren, ja Drængen har knapt fuldbendt sin arithmetiske Opdragelse, førend han indfinder sig paa Amager-Torv, for at fuldende sine Handels-Tirocinier, og lægge for Dagen, hvorledes han har til praktisk Udøvelse fattet den mere erfarne Faders Handelsraad. Dette Torv kan ansees som det første Trin til Rigdom og Ugtelse, endstjøndt, efter det Selskab at dømmes, som der drive deres Haandtering, man ikke kan gjøre sig det mindste Begreb om, at denne Plads skulde være en Højskole for Kultur og Moralitet; og er det vel ikke umueligt, at een og anden Eleve fra dette Institut, midt i sin Herlighed jo stundom kan give een og anden Prøve paa, at han endnu ikke har glemt sin Børne-Værdom. Men alt dette tilfidesat, Kjøbmandskab er Jødens eneste Beskæftigelse, og nu erindre man sig, hvad Herr Etatsraaden har sagt om Kjøbmands-Standen; mon han nu ikke atter har overilet sig? Men maaskee hvad der er sagt, skal tjene til at bevise, enten det udmærkede gode

Hjerte, Naturen har givet hans Principaler, eller og den Heroisme, med hvilken hans Principaler kæmpe, for at vinde Patriotismens Borgerkrands, hvilket vel ved Data uden al Ræsonnement vil vorde godtgjort, naar Herr Etatsraaden fremtræder i al sin Herlighed og Bælde, som — sine Principalers Valerius Maximus.

Men det er Herr Etatsraaden; ikke nok at have forsøgt paa at nedværdige Kjøbmandsstanden, og sine Principaler med, dem han dog burde forsvare. Det hele danske Christne-Samfund fastholder han af Christen-Kjærlighed en forhadet Skygge paa; jeg maae overvinde min Modbydelighed, jeg maae anføre hans egne Ord:

“Ingen Religions Troesbekjændere ere til alle Tider, hvad de efter dens Grundsætninger bør være. Den christelige byder saaledes: almindelig Velvillie, Kjærlighed til Næsten, Sengivenhed for og Lydighed mod Konge og Øvrighed; men besjæles alle Dannemarks Christne af denne Tænkemaade? O! at vi ikke maatte sige at Landet lider, fordi iallun faa vise den i Gjerningen!!!”

- Sandelig, Herr Etatsraad! det er godt at nogle Religioners Bekjændere ikke altid ere det, hvad de efter deres Religions Grundsætninger bør være. Ere de Religions Grundsætninger, paa

hvilke jeg ved Oversættelsen i Dansk fra Orientalisters Oversættelser i Tydsk har givet Prover, virkelig antagne af den jødiske Nation *), foredraget i dens Synagoger, læres i dens Skoler, saa er det saare godt, at disse Religions Grundsætninger, hvis Tilværelse og Virkning Herr Etatsraaden ikke bestemt kan nægte, stundum tilside sættes og ikke følges. Om de 2de, der udgjøre Basis for Judaismens Religiositet, Jehovah anseet som en National-Gud, der har bestemt Herredømmet over Jorden til Jøderne, sine fortrinligste og ene elskede Børn, kan ingen Tvivl mere opkastes, at de jo ere indtil denne Dag ufravigelige Troes-Artikler for Jøderne? men hvilke Principer kunde ikke heraf udledes, og hvad vilde deres Følger worde, naar disse med Strængthed fulgtes, og Staterne ikke havde sikre Midler i Hænde til at dæmpe ethvert Barokobaisk Foretagende?

Det er vanskeligt at bestemme, hvad egentlig Herr Etatsraaden har meent med sin Erklamation: v at vi ikke maatte tilstaae ic., enten dette skal være en ved Sandheds Magt paa hans ædle Hjerte

*) Jeg maae her eengang for alle anmærke, at jeg i min Indledning intet Kathorisk har paa-
staaet. En Omstændighed, som Herr Etatsraa-
den uden Tvivl med Glid ikke har villet lægge
Mærke til.

ham afsvungen Tilstaaelse, eller en grundet Frygt for at han maae komme til at tilstaae: at Landet lider, fordi kun faa af Danmarks Christne vise almindelig Velvillie, Kjærlighed til Næsten, Lydigheid og Hengivenhed mod Konge og Dyrighed. Jeg vil for at undgaae al Rabbiferen med Herr Etatsraaden, hvori han er stærkere end jeg, antage den sidste Fortolkning af hans Ord; men hvad Resultat kan nu heraf drages? mon andet end dette: Jøderne i Danmark ere ligesaa gode Borgere, som de Christne; men begge due i Almindelighed saare lidet! Hvilken Overilelse, Herr Etatsraad! Men sliq en Frygt, Herr Etatsraad, vover De at yttre i et offentligt Blad, i Kongestaden, Oplysningens Middelpunkt, nær ved den Konges Trone, der saa ofte, endog med Henrykkelses Laarer, haver bevidnet sit Faderhertes umiskjændelige Følelser af sine Børns uroffkelige Tilid, usvækkelige Hengivenhed. En saa fornærmende Frygt vover De at yttre mod et Folk, blandt hvilket Deres Konge gav Dem Embøde, Rang, Hæder! Imod et Folk, i hvis selskabelige Kreds, optaget som Medlem, De hver Dag har Vejlighed til at kjende og overttydes om den Kultur, den Urbanitet, og den almindelige Velvillie, som udgjøre dets Særkjænde, og som De for dets Hospitalitet lønner med sliq Utafnemmelighed! Imod

et Folk, som lyder dets Konge og hans Pove af Overbeviisning, der med mandig Taal bære Tidens Byrder og staar rede til hver Opoffrelse for Tronens Hæder og Sikkerhed, fordi det kjenner dem nøje forbundne med Statens sande Held! Mod et Folk, hvis Statsforfatning og Tænkemaade, Frankerne selv i deres Revolutions meest stormende Periode hædrede, og som selv dets Fjender ikke nægte deres Afgtelse! og et saadant Folk, hvis Værdighed De har vanhelliget, vover De endog at apostrophere? — Men mere siden om dette.

Jeg kan i Følge min allerede gjorte Erklæring forbigaae at svare paa alt det, som Herr Etatsraaden i Næste Kjøbenhavns Skilberie, Columnne 707 og 708, siger indtil 709, hvor Herr Etatsraaden saaledes behager at udtrykke sig:

Endeligen ville alle de, som af Fordomme, Had eller Misundelse glæde sig over Forerindringen, imidlertid foreløbigen lægge Mærke til: (Herr Etatsraaden er uudsømmelig paa Beskyldninger mod sine christne Medborgere).

Kun dette maae jeg dog erindre: at jeg ingensted i min Forerindring endog paa den fjærneste Maade har yttret end den mindste Tvivl om, at jo Søderne ved Identifikation med de øvrige Statsborgere kunde foræbles, og vorde gode Borgere, jeg har ligeledes ikke hentydet hvad jeg har

sagt om den jødiske Nation i Almindelighed paa Kjøbenhavns Tøder i Særdeleshed. Smidlertid da der arbejdes paa deres Forædling, er denne dog vel ej endnu tilendebragt, ligesom og dette Arbejde viser: at de trænge dertil. At Tøder i Kjøbenhavn opofre Tid og Formue for at tilvejebringe denne Forbedring i deres Trocsforvandedes Moralitæt, viser: at de ere oplyste Mænd, der fuldeligen indsee dens uundgaaelige Nødvendighed. At Mænd, som de Herr Statsraaden har opregnet ved Høitids-Taler i Tøde-Institutterne have lagt deres patriotiske Ønsker for Dagen, at denne Identifikation maatte fremmes, viser: hvor meget det er agtbare christne Mænd af alle Stænder om at gjøre, at vise Tøderne, hvorlunde de paa alle Maader ville nærme sig dem, for at medvirke til den mere oplyste Tødes Ønskes Opfyldelse.

Jeg har anseet som den største Hindring for denne Identifikation de tvende Dogmer. En national Gud, der udelukkende elsker Tøderne og Forjættelsen om Verdens Herredømmet, kunne eller ville Tøderne ikke frasige sig disse, saa er min uforgribelige Mening denne, at Identifikation vil være vanskelig om ikke umuelig at iværksætte, men saa troer jeg tillige: at det var saare vel, for enhver Stat ved Love at sætte Dømming for

den Indflydelse, som flige Dogmer kunde have paa Statens indvortes Sikkerhed og Velstand. Følger, der meer end et Sted have vist sig, saavel i For- som Nutiden, og som have givet Anledning til Keiser Napoleons vise Dekreter.

1. Herr Etatsraaden behager at sige, at min Forerindring indeholder alskens Ting Sagen uvedkommende, men hvilke disse Alskens Ting ere, behager han ikke at underrette sine Læsere om. Han gaaer nu løs paa Christne igjen og glemmer aldeles: at de Grusomheder som Christne have begaaet mod deres Troesforvandte og Indierne, ere tvært imod Christendommens Aand og dens udtryffelige Bud. Men anderledes forholdet det sig med Jødernes Dpsørsel nyeligen i Rhin-Departementet og fordem i Spanien og Polen, da de ikke i Følge deres Religions Principer synes at ansee andre end deres Troesforvandte for deres Næste, saa kan man med Rimelighed antage det som Grund, tilligemed deres auri sacra sammes til deres ublue Ertorsjoner. De uldne Fabrikers Forsald i Spanien 200 Aar efter Jødernes Udbrivelse foraarsagedes unægteligt ved det meget Guld og Sølv, som indslød i Spanien fra Indien, og som satte Spanierne i Stand til at sælge deres Uld til Englænderne, og for et Tilskud af Penge, som de da til den for den raee Uld

indbragte Sum, rundeligen vare i Besiddelse af at forskaffe sig forarbejdede Uldvare.

2. Hvorledes kan jeg komme til at bevise, at de Besskyldninger, som paa andre Steder ere Jøderne gjorte, ogsaa maae gjøres Jøderne i Kjøbenhavn, hvor har jeg fordret: at andre skal bevise det der ikke lader sig bevise, at nemlig visse Grundsætninger ikke læres i Jødernes Skoler &c. lader dette sig ikke bevise, saa lader det sig jo heller ikke bestemt nægte. Her bliver jeg nødt til for de Læsere, som ikke eje Bogen Moses og Jesus at anføre hvad jeg der i Forrindringen har sagt.

For det oplyste og upartiske Publicums Domstoel fremlægger jeg denne Oversættelse, kan den gjendrives, skal ingen glædes mere derved, end jeg. At fremme og modtage Oplysning er enhver Statsborgeres helligste Pligt, og kan den jødiske Nation frikjendes for de Besskyldninger, som til alle Tider og i alle Stater ere gjorte imod den, da skal jeg vist ikke misunde den sin Sejer. Staaer heri et eneste Ord om de Kjøbenhavnske Jøder i Særdeleshed. Men om de Kjøbenhavnske Jøder nu offentlig erklærede, at de ansaae Jehovah ikke som en national Gud, der udelukkende elskede deres Nation, men som alle Menneskers almindelige Fader, der med lige Kjærlighed elskede alle,

som sine Børn, at de ansaae Forjættelserne om et Verdensherredømme for Jøderne, som en Urime-
 lighed, og alle de Grundsætninger som Rabbiner-
 ne have uddraget af disse tvende Principier, som
 upassende og forkastede Spidsfindigheder, saa
 troer jeg man turde troe dem paa deres Ord.
 Hvad Statsraaden for Resten anfører er intet
 Svar værd. Kun den Beskyldning, at jeg har
 udeladt med Willie noget, der kunde siges til Jø-
 dernes Fordeel, maae jeg fralægge mig, ved at an-
 føre efter at have oversat alt det jeg har fundet
 om Napoleons Dekreter, det oversat som jeg har
 udeladt. Dette findes tilligemed det i min For-
 erindring i Staats-Geschichte Europas von dem
 Frieden von Tilsit bis zur Abreise Napoleons zur
 Armee in Spanien. Fünfter Jahrgang. Mit 4
 Portraits 4 Abbildungen historischen Mönken und
 2 Karten. Tübingen im Verlag der J. G. Cottai-
 schen Buchhandlung 1810 in duodes pag. 139,
 140, 141.

De strænge Foranstaltninger, som skulde
 staae i Kraft i 10 Aar, kunde vel ikke virke andet
 end en aldeles Omvæltning i de hidtilværende
 Forhold imellem Jøderne og alle Ikke-Jøder i
 Frankrige og Kongeriget Italien. Dersom de
 maatte synes intollerante, da har det sin Grund
 blot deri: at man det hele attende Aarhundrede

igjennem har prædiket en Tolerants, paa den Morals Befostning, som opholder Selskabet i sin Virksomhed og Styrke.

Det var nødvendigt, at den franske Keisers Udfærd maatte være forskjællig fra Fendal Negjeringers, der ikke beskyttede Tøderne for den Fordeels Skyld, som disse stiftede i Staten; men for de rene Indkomsters Skyld, som de tilvendte Tyrsterne og deres Ministre, for desto frækkere at kunde drive deres Udsuelsesværk. I Almindelighed hørde det hele Tødedom en Tidsalder til, da Statshuusholdingen var en Huusholdning med Korn og andre Produkter af første Nødvendighed. I denne Tidsalder skulde Tøderne udgjøre Handelsstanden, for at sætte Verden i Sammenhæng med sig selv. Da denne Tid alt for længe siden var forsvundet; men Tøderne endnu bibeholdt deres gamle Karakter, saa var det endelig Tid at udelukke dem fra deres med den laveste Egen nytte drevne Handel, og at indføre dem i Samfundets øvrige Forretninger. Og det var saameget mere Pligt for den franske Keiser heri at foregaae andre Regenter med sit Exempel, som han ved sit Forsæt at udstyre den franske Udel med ubevægeliggjorte Kapitaler, ikke kunde overlade Penges Manipulation til et Selskab af Personer, der ved deres blotte Benævnelse lagde for Dagen,

at de ikke vilde være regnede til de øvrige Statsborgere. Det kan være ovvet, at bringe Jødedømmets Reform i Sammenhæng med den franske Arve-Adel; men da den Punkt, hvori begge berøre hinanden, saa umiskjendeligt fremspringer, og saavel hin som denne vare een Lands Børn, saa er det i det mindste tilgiveligt, at ande en Sammenhæng der, hvor, naar man undtager Notizen, hvorpaa Faktum maae grunde sig, alt er givet.

Det kejserlige Dekrets Kand gik raskest over til Tydskland, dog syntes den her at bortslagre imellem alt for stor Strængthed og alt for stor Eftergivenhed. Først da, naar Fendal-Bæsenet vorder banlyst af Tydskland, først da, naar Tydskland faaer en Adel, forskjællig fra Godsejernes Stand, først da vil man ret tydeligt indsee, hvor meget Jødedømmet hindrer Tydsklands Uddannelse og gribe Forholdsregler lige med den franske Kejsers. Endnu finder enhver Adelsmand sin Fordeel ved, at der gives Jøder i Samsundet, og hvad er naturligere, end at han indbilder sig, at hans Fordeel ogsaa er Samsundets.

Saavidt gaaer Underretninger om Jøde-Reformen i Frankrige. Det er jo naturligt at de, som ikke forbryde sig mod Loven, ere ikke indbefattede under dens Revselse *lex non jasto data est.*

Men følger heraf at Napoleon skulde ville ophæve de øvrige Dekreter, fordi Dekretet om Gjældsforbringen fattes ud af Kraft, og saaledes lade Søderne i sit store Rige deres gamle Forsatning, det kan jeg ikke troe, især hvis han har erfaret deres sidste Dpførsel i Polen, hvor de angave de Geistlige der havde skjulet fransk og sarsk Ejen- dom for Russerne.

3. Kan der tænkes et større Absurdum, end det, som Herr Etatsraaden statuerer, at mange sig krydsende Omstændigheder gjøre det til en ærefjær Mand's Pligt og Kjændemærke at oversætte det, som er skrevet til Sødernes Forsvar, hvortil Forsvar, hvor ingen Angreb har Sted, og hvad i al Verden kan det være for et Virrevar af sig krydsende Omstændigheder hvorom Etatsraaden taler?

At Buchholk's Skrift er et Nibdings Værk skal bevises, men hvad er saa Oversætteren, Udbreder af et Nibdings-Værk, men see, det laae Herr Etatsraaden paa Hjerte at faae udsagt. Min Forerindring er flettere end Bogen, derom faae andre at dømme. Etatsraaden naaer aldrig op til et autos epha. Bogen er fastret i Oversættelsen, et urbant Udtryk.

Nu rykker endelig Hr. Etatsraaden frem med sine Gjendrivelser. Hr. Etatsraaden vil, at jeg skal

have sagt: at Meened imod en Gøj eller Ikke-
 Jøde er ingen Synd. Og at jeg søger at bevise
 dette dermed: at der i en gammel Bøn staaer,
 og tilgiv os alle de Synder, som vi have begaaet
 imod dig, ved dit Navns Vanhelligelse, saa og
 de vi have begaaet imod dig ved falsk Eed, det
 er en aabenbar Fordrejelse af mine Ord. Hos
 mig hedder det, at Meened mod en Gøj eller Ik-
 ke-Jøde er en Synd, ikke fordi den er begaaet
 imod en Gøj, men fordi Guds Navn derved er
 vanhelliget. I hvis Navn sværges Eeden? mon
 ikke i Jehovahs, er da en Meened ingen Vanhel-
 ligelse af hans Navn? her nytter ingen Rabbini-
 seren: Jeg har dernæst sagt, at Jøden faaer Ab-
 solution paa Jom Kipor for denne saavelsom an-
 dre Synder, bruges Bønnen om Syndsforladelse
 ikke mere? gives ingen almindelig Absolution paa
 Jom Kipor? hvorfor har Herr Etatsraaden ikke
 ogsaa gjendrevet hvad jeg har sagt om Mental-
 Reservation ved Eeden? At oversætte Ordet
 schmadden ved tilintetgjøre er non sens efter
 Etatsraadens urbane Talebrug, hvorfor angri-
 ber Herr Etatsraaden ikke den anden supponerede
 Radix lehaschmid, og overalt er den der er ud-
 stødt af det israelitiske Samfund ikke tilintet-
 gjort for det?

Statsraaden vil bevise, at Ordet Goi ikke bruges om de Christne, og det, fordi Ordet, der har været til for omtrent 1800 Aar, da bruges om Afgudsdyrkere, kunne det ikke derfor endnu bruges om alle dem, som ikke høre til det jødiske Religions Samsund; men at det bruges endnu saaledes, det er det jeg har beviist og skal endnu ydermere bevise. Philosophen Kant i sin Bog: Der Streit der Fakultäten, i en Pag. 75 i den Königsberger Udgave anbragt Note, bevidner Brugen af dette Ord om enhver Ikke-Jøde med disse Ord: "Juden, Mahomedaner und Indier halten das für kein Gesetz, was nicht die ihrige ist, und benennen andere Völker die nicht eben dieselbe kirchliche Obserwanzen haben mit den Titul der Verwerfung, Goi, Dschauer u. s. w., nämlich der Unglaubigen." Grattenauer i sin Bog; Wieder die Juden, fortæller følgende Anecdote: I Frankfurt kjøbte en Jøde 400 Rævestind af en Christen, for Pengene gav han et med Jødeskrift skrevet Beviis, der efter hans Sigende lød paa, at Pengene skulde betales om 4 Uger; paa Forsalds-Dagen fordrede den Christne sine Penge, Jøden nægtede at skylde ham noget, Sagen kom for Retten, Beviset fremlagdes og indeholdt følgende:

X = per = fix

Haasen sind kein Fuchs,

Esel haben Ohren,

Der Goy wird geschoren.

= X per fix

Ich zahl mein Lebtag nichs.

End videre, jeg veed meget vel, at Tøberne nægte, at de ved Ordet Goy ikke forstaae de Christne, men allene Fremmede, og Folk (Nochri) i Modsætning af Ger Toschabh, den Fremmede, som har nedsat sig blandt Tøberne, og i Særdeleshed om

- a) Accum eller Afgudsdyrkere, som tilbede Stjerne-
nerne,
- b) Minnim eller Manichæer.
- c) Epicurcim eller Epikuræer.

Disse siges i Kelim Cap. 5. 61 at være Fæet lige. Raschi i sin Komentar over Avodah Sarah Fol. 18. 2. og 14. 2. erklærer: at de ere udelukkede fra det evige Liv og tilkjendte Helvede. I Medrasch Tillim hedder det Fol. 50. 1: Gojim have ingen Ret til det evige Liv. Men naar nu i Bogen Nachalath Schibbach Ordet Accum bruges om de Christne, og det i en foreskreven Formular til et Gjælds-Beviis, naar Kant, Eisenmænger, Pohlenstein, Teller, Lynksen og flere, alle be-
kjendte og agtede, den første i Særdeleshed som

Philosoph, de andre som kyndige Mænd i de orientalske Sprog, alle ere af den Mening, at Ordet bruges i denne Forstand? Mon det da kan kaldes et Modbeviis, at Ordet, fordi det brugtes for 1800 Aar siden eller saa omtrent, som Etatsraaden behager at udtrykke sig, om Afgudsdyrkere, de eneste da værende Ikke-Jøder, ikke bruges om alle Ikke-Jøder endnu? jeg troer det nu beviist.

Den, som Etatsraaden kalder det, pharisæiske Sententis: tob bogojim laharog, endog den bedste af Gojim maae man dræbe, fordreier Herr Etatsraaden i sin Oversættelse saaledes: Den er for henved 2000 Aar siden fremsat af en enkelt Phariseer, og betyder hverken mere eller mindre, end at enhver, der ikke antog hans Lære, fortjente ej at leve. Oversættelsens Rigtighed nægter Herr Etatsraaden ikke; hvorfor da fordreje den? Nu kun et Spørgsmaal, Herr Etatsraad! er det, hvad Skrift og Tradition lærer hvad der staaer skrevet i Mischna og Gemara, i Misvos, Geseiros, Laknonos og Segojim de Rabbannan, forfattet af de nuværende Jøder, eller udgjør det endnu Jødernes Politi- og Moral-Love? Nu veed man, at de tydske Jøder bekjende sig til den pharisæiske Sekt, og tillige, at dens Stiftere fordrede en uindskrænket Antagelse af dens Læresæt-

ninger. Og disse udmærkede sig ved bitter Intolerants allerede i Christi Tid.

Hvad Herr Etatsraaden i Forbigaaende siger, er pudseerligt nok, her nødes jeg atter til at afskrive: "I Forbigaaende være det sagt, at intet er uretsfærdigere *) end at gaae tilbage i den mørkeste Oldtid for at opsøge forhadte Exempler og Sententser**), der aldeles ikke passe til vor Tidsalder ***). Hvad vilde vel en Tolder i vore Dage sige, dersom nogen vilde bevise ham at han ikke kommer i Himmerige med Skriftens Ord: Toldere og Skioger kunne, før komme i Himmeriges Rige end J." Det nye Testamente altsaa, thi dette forstaaes dog vel ogsaa om Skriftens Ord i Almindelighed, især af Christne, indeholder i Jesu Taler forhadte Exempler og Sententser, der aldeles ikke passe sig til vore Tider, og intet er uretsfærgigere end at gaae tilbage i den mørkeste Oldtid, for at opsøge disse; thi det er dog vel den mørke Oldtid, der for 1788 Kar siden uingav Zorderige, en Sætning, som i Henseende

*) Er det uretsfærdigt at være Antiquar?

**) Saa ere dog disse Exempler og Sententser forhadte?

***) Hvorfor forkaster man dem da ikke og tilkjendegiver at man har forkastet dem, det er dog vel ikke uchristeligt at fordrø dette?

til Grækere og Romere gjør Herr Statsraadens historiske Kundskaber just ikke nogen synderlig Gre. Jeg overlader til dem, hvis ærefulde Kalb det er at foredrage den christne Moral i Kirker og Skoler, at gjendrive Statsraadens Sætning; men jeg forbavses over den Dristighed at føre slikt Bevis, jeg vil ikke tale om Angrebet paa Statens antagne Religion, men om det Begreb, som dette forudsætter om Statsraadens Medborgeres Kultur, troer han da at denne staaer paa et saa lavt Trin, at de ikke skulde kjende, hvo disse Soldere vare, som nævnes i dette Sprog? hvo kan være uvidende om, at disse vare jødiske Forpagtere af Romerrigets Stats-Indkomster i Palæstina, og at de inddrevne disse Skatte med Haardhed og Uretfærdighed, og udsuede deres Troesforvandre, hvorfor disse bare et udsødeligt Had til dem, og den højeste Afstøje for dem? Og dette var Følgen af at Statens Pengvæsen og det i selve Palæstina var kommet i Jødernes Hænder, saaledes i Spanien, saaledes i Polen, saaledes i det nederrhinske Departement, og hvo tør vel driste sig til at være Borgen for, at i enhver Stat, hvor dette er Tilfældet, de samme Aarsager ikke frembringe de samme Bittninger. Men kan nu dette hentydes paa de kongelige Embedsmænd, som vi kalde Soldere? Er det værd at svare paa? og hvo ere vel i Stand

til at føre slikt Beviis imod deres Moralitet, uden netop Herr Etatsraaden?

Endelig kan intet Allegat anvendt paa Etatsraadens Maade være mere meeningsløst. Thi det maatte jo da hedde Soldere og Skisser kunne lettere komme i Himmerige end Soldere og Skisser, men mod hvem var Jesu Tale stilet? mod dem, som han kalder Dienstkælle, Hyklere, falkede Grave, mod dem, som offrede Gud Kommen og Dild, som bade paa Gadernes Hjørner for at vise deres Andagt, som lode trompete for sig, naar de udbelede Almisse, som for at udmærke sig lode sye Bræmmer om deres Klæder. Kort sagt: om Pharisæerne. Og disse Udtryk af Jesu Mund viser, hvor højt de vare stegne i Immoralitet og Forkøkkenhed.

Herr Etatsraaden vil gjendrive, at Jehovah ikke er Sødernes National-Gud, trods alt det, der i denne Henseende derom er lagt for Dagen, som uimodsigeligt Beviis for denne Sætning, og det ved at analysere Ordet Jehovah paa Rabbinerviis, nemlig, at det betegner: Han har været, er, og vil være; men kan ikke alt det anvendes paa en National-Gud, kan det ikke siges om Jehovah, at han har været, er og vil være Sødernes sit elskelige Folks National-Gud, hvad har nu Herr Etatsraaden beviist? jeg mener intet af

det, han vilde bevise, og Skriftet og Fortalen blive altsaa, hvad de vare.

Herr Statsraaden kommer nu til at tale om Sødskolerne, jeg troer jeg har talt om dem med den vedbørlige Agtelse. Ingen kan med oprigtigere Hjerter ønske deres Fremgang end jeg. Aldrig kan den oplyste Søde bedre anvende sin Tid og endeel af sin Rigdoms Overflod, end paa dette vigtige Foretagende, og det paa en Tid, da saa mange andre af hans Nation anvende deres paa en daarlig ja næsten latterlig Prunk, og ved deres Hoffart og inurbane Dpførsel, Lyder, hvorved især de saakaldte unge jødiske Eleganter udmærke sig, opvække Had imod deres Nation, og smilende Medlidenhed mod dem selv, og saaledes ved deres Prunken, Pralen og avede Manerer, ligesaavel dokumentere, at Handelens Produkt ikke har været mislig for dem, Udtryk, som Herr Statsraaden har behaget at bruge, som hvor nødvendigt det er at arbejde paa Nationens Kultur. Jeg har i min Forerindring blot antydet et og andet Ufrud, som maatte luges af denne Planteskole, og dette maae rimeligt være Karsag til, at mange af de Moder, som i denne Planteskole spaaede deres Plejeres Omhue Frugter, siden udplantede i Almindelighed saaledes have udarttet, at yberst saa have svaret til deres vakte Haab og til

den Virkning, saamange Hædermænd med N kunde formode af deres Højtids-Taler.

Herr Statsraaden er utrættelig i sine Udsat mod sine Troesforvandte, og endskjøndt hvergan snublende over sine egne Been rejser han sig dog atter for at fornye Angrebet og — atter at snuble. Jeg skulde næsten troe, at den samme Mand dog foer i Sieur Bileams Tjens, og gav det en oratorisk Svada, som siden ikke er sporet hos de 4 benede og sjælden hos de 2 benede af denne Art. En Svada, hvorved bemeldte Sieur Bileam maatte velsigne hver han vilde forbande, at denne samme Mand usynligen havde været tilstæde om Herr Statsraaden og tvunget ham til at bevise det modsatte af det, han vilde bevise.

De Christne ere Aarsag i Tødernes ringe Kultur, de Christne ere Aarsag i Tødernes Utilbøjelighed til at nærme sig Identifikation med de Men, Herr Statsraad! naar hæderlige christne Gejstlige og Embedsmænd holde Taler i deres Stiftuter, modtager Indbydelsler til deres Dine og Supeer, og gjengjælde disse, saa kan man dog ansee dette som Nærmelse, og hvorfra have saa cultiverede Tøder faaet den Uddannelse, hvorved de udmærke sig fremfor deres øvrige Troesforvandte, uden ved Omgang med Christne? De øvrige, som ikke enten have villet eller kunnet

pleje denne Dngang, ere det ikke de, der saa tydeligt i deres Udfærd og Tænkemaade vise, hvor lavt de staae i Kultur mod Christne. Jeg vil ellers endnu anføre, og sandelig til Overflod, en historisk Beretning om hvad Borgeren Laumont, der i den franske saakaldte Republiks 10 Aar var Præfekt i det nederrhinste Departement, har erfaret om de der bosatte Jøder, den findes i Statistique du departement de Bas-Rhein l'an X. feul 198-206.

Har Revolutionen forandret Jødernes Sæder og Skikke? have de nærmet sig de øvrige Borgere? have de indgaaet ægtefabelige Forbindelser med dem? et bekræftende Svar paa disse forskjellige Spørgsmaal vilde i alle Tilfælde være Philosophien og Humaniteten velkomne, og fremstille det Resultat, som man kunde være berettiget til at vente af et saa oplyst Aarhundrede. Men, desværre! i hvad der end kan være Aarsag til denne Utilbøjelighed og Mistroe, Skilsmisfen imellem Jøderne og de øvrige Borgere, ere endnu altid den samme. Jeg undtager den rigere Klasse, som næsten i alle Lande har afsagt Mængdens Forbomme: For Resten slæber den store Hob af Hebræer sig frem i deres Uvidenhed og Nedrigheid.

den Virkning, saamange Hædermænd med Ret kunde formode af deres Højtids-Taler.

Herr Etatsraaden er utrættelig i sine Udfald mod sine Troesforvandre, og endskjøndt hvergang snublende over sine egne Been rejser han sig dog atter for at fornøje Angrebet og — atter at snuble. Jeg skulde næsten troe, at den samme Mand der foer i Sieur Bileams Besøg, og gav det en oratorisk Svada, som siden ikke er sporet hos de 4 benede og sjælden hos de 2 benede af denne Art, en Svada, hvorved bemeldte Sieur Bileam maatte velsigne hver han vilde forbande, at denne samme Mand usynligen havde været tilstæde om Herr Etatsraaden og tvunget ham til at bevise det modsatte af det, han vilde bevise.

De Christne ere Aarsag i Tødernes ringe Kultur, de Christne ere Aarsag i Tødernes Utilbojelighed til at nærme sig Identifikation med dem. Men, Herr Etatsraad! naar hæderlige christne Gejslige og Embedsmænd holde Taler i deres Instituter, modtager Indbydelser til deres Dineer og Supeer, og gjengjælde disse, saa kan man dog ansee dette som Nærmelse, og hvorfra have de saa cultiverede Tøder faaet den Uddannelse, hvorved de udmærke sig fremfor deres øvrige Troesforvandre, uden ved Dmgang med Christne? De øvrige, som ikke enten have villet eller kunnet

pleje denne Dngang, ere det ikke de, der saa tydeligt i deres Udfærd og Tænkemaade vise, hvor lavt de staae i Kultur mod Christne. Jeg vil ellers endnu anføre, og sandelig til Overflod, en historisk Beretning om hvad Borgeren Laumont, der i den franske saakaldte Republiks 10 Aar var Præfekt i det nederrhinste Departement, har erfaret om de der bosatte Jøder, den findes i Statistique du departement de Bas-Rhein l'an X. feul 198-206.

Har Revolutionen forandret Jødernes Sæder og Skikke? have de nærmet sig de øvrige Borgere? have de indgaaet ægtefabelige Forbindelser med dem? et bekræftende Svar paa disse forskjellige Spørgsmaal vilde i alle Tilfælde være Philosophien og Humaniteten velkomne, og fremstille det Resultat, som man kunde være berettiget til at vente af et saa oplyst Aarhundrede. Men, desværre! i hvad der end kan være Aarsag til denne Utilbøjelighed og Mistroe, Skilsmisfen imellem Jøderne og de øvrige Borgere, ere endnu altid den samme. Jeg undtager den rigere Klasse, som næsten i alle Lande har afsagt Mængdens Forbomme. For Resten slæber den store Hob af Hebræer sig frem i deres Uvidenhed og Nedrigbed.

Deres religiøse Grundføetninger, som stille dem fra de øvrige Nationer, og som endnu intet Ligt udrydde, er en uovervindelig Hindring i den Nærmelse, som det almindelige Vel kunde forbre. De kunne ikke løsrive dem fra den Idee, at holde sig for Fremmede, der leve i Landflygtighed. Undtagelser fra denne almindelige Stemning hos Jødefolket ere sjældne. Dog ere deres Præster og Rabbiner af temmelig Dannelselse og Tænkemaade. Men om disse og hemmeligt vilde frasige dem alle de Forbomme, som deres Embede medfører, saa indseer jeg dog ikke, at de turde vove at give det ringeste Beviis derpaa for deres fanatiske Hob, og at de uden Fare kunde gjøre det. Endelig, paa det jeg ikke skal beskylde for at have lagt Dølgemaal paa noget, der er kommet til min Kundskab, vil jeg her anføre hvad Philosophen Fichte siger om den jødiske Nation i hans Beitr. zur Betracht. der Urtheile über die Franz. Revol. S. 186:

„Fast durch alle Länder von Europa verbreitet sich ein mächtiger feindseliger Staat, der mit allen andern im beständigen Kriege lebt, und fürchterlich schwer auf die Bürger drückt; es ist das Judenthum, ich glaube nicht, und hoffe es in der Folge darzuthun; daß dasselbe dadurch, daß dieser Staat auf den Haß des ganzen menschlichen

Geschlechts gegründet und aufgebaut ist, so fürchterlich werde. Von einem Volke, dessen geringste seiner Ahnen höher hinaufsteigt, als wir andern alle in unserer Geschichte, und in einen Emir, der älter ist als sie seinen Stammvater sieht — ; daß in allen Völkern die Nachkommen derer erblickt, welche es aus seinen schwärmerisch geliebten Vaterland vertrieben haben — ; daß sich zu dem den Körper erschlaffenden und den Geist für jedes edle Gefühl todtenben Kleinhandel und Bucher verdammt hat und verdammt wird — daß durch seine Religion von unsern Mahlen von unserm Freudenbecher und von den süßen Tausche des Frohsinns mit uns von Herzen zu Herzen ausgeschlossen ist — ; daß bis in seine Pflichten und Rechte, und bis in die Seele des Allvaters uns andere alle von sich absondert, von so einem Volke sollte sich etwas anders erwarten lassen, als das geschieht was wir täglich sehen, daß in einem Staate, wo der unumschränkste König mir meine väterliche Hütte nicht nehmen darf, wo ich gegen den allmächtigen Minister mein Recht erhalte, mich doch jeder Jude, dem es einfällt, ungestraft ausplündert.

Wahr ist leider daß man vor verschiedenen Tribunalen eher die ganze Sittlichkeit und ihr herrlichstes Produkt die Religion angreifen darf

als die jüdische Nation." — Og jeg troer nu tilfulde at have godtgjort, paa hvis Side Skylden er.

Endelig vover Herr Etatsraaden at apostrophere sine christne Medborgere, at raade dem til, ikke at tabe Tillid til den Konge, til hvem de har viist, viser og fremdeles ville vise den meest uindskrænkede Tillid, fordi denne Tillid grunder sig i deres Forstands Overbeviisning, i deres Hjertes rene Følelser. Han vil være Manden, der om en søje Tid vil befæste den. De Danske tabe Tillid, de Danske vakle i Tillid til Frederik den Sjette, og Bårens gjenoprette, Bårens befæste den ved slikt Nands Produkt, som dette. Hvilken Fornærmelse! hvilken Arrogantse! men alt dette har sin Hensigt; og nu skal jeg opfylde den tunge Pligt, at viise: at jeg kjender den, og at Herr Etatsraaden selv har lagt den for Dagen. Mig er det, han personlig vil angribe; han veed: hvormeget han end har fortjent det, at han intet juridiskt har at frygte fra mig, ikke engang noget som kunde ligne hans velfortjente pro meliori.

Jeg har befordret et Middings = Værk, jeg staaer da i samme Forhold til en Midding som en Hæler til en Tvo. Jeg er uværdig til en Deel af min borgerlige Agtelse, som jeg selv har forstærkt:

set; jeg har grebet det Dieblif, hvor Undersaat-
 tens Tillid til hans Konge, Sønnens til Lands-
 faderens stod paa saa svag en Grundvold, at den
 kunde rystes; jeg er ingen ærefjær Mand, jeg
 er en slet Borger, der vil, efterat have svæk-
 ket Borgerens Tillid til hans Konge, endog ud-
 strøe Ueenigheds Sæd imellem Borgerne selv.
 Dylfste Medborgere! mit Livs lange mødefulde
 Dag er henrundet under Eders og Eders Fædres
 Afsyn, den stunder, Gud være lovet! ad Af-
 ten; I kjende min Wandel blandt Eder, mine
 Arbejder ligge aabne for Eders Dine, de være
 mine Hensigters, mine usfravigelige Grundsæt-
 ningers Vidnesbyrd. Dommer mellem mig og
 Bærens, jeg skjælver ikke for at møde for Eders
 Domstoel, I ere retfærdige, jeg skjælver ikke
 for at møde med den Mand, som har søgt at
 skille mig ved den eeneste Rang jeg har attraaet,
 den eeneste Rigdom jeg har ønsket mig, det
 eeneste Værd, jeg har kjændt sandt og varigt,
 der skulde give mit sidste Dieblif Noe, min bor-
 gerlige Agtelse. Ja jeg gjentager: jeg skjæl-
 ver ikke for at møde med ham for den Eviges
 Domstoel, paa den store Stund da han skal
 dømme Jorden med Retfærd. — Og nu ubry-
 delig Tausched til alt, hvad Bærens herester

Skriver. Dog inden jeg gaaer over til den Taus-
heb, som mange af mine saare agtværdige Med-
borgere har raadet mig, endnu et Ord til Dem,
Herr Statsraad! Den største Overilelse, De ved
denne Lejlighed har begaaet, er: De har været
skjodesløs i Deres Formumning. Og nu Ver-
bum non amplius addam.
